

Inspektionsrapport
från Skolverket
54-2007:3367

Utbildningsinspektion i
den fristående grundskolan
Vibyskolan i
Sollentuna kommun

Beslut
Skolrapport

Skolverket

Vibyskolan
Kornettvägen 44
192 73 Sollentuna

2008-09-26
1 (3)
Dnr 54-2007:3367

Genomförd utbildningsinspektion i den fristående grundskolan Vibyskolan i Sollentuna kommun

Skolverket har genomfört inspektion i den fristående Vibyskolan i Sollentuna kommun. Besök gjordes i skolan den 5-6 februari 2008.

Vid utbildningsinspektion tar Skolverket ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen samt om huvudmannen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Inspektionen av fristående skolor ska förutom att granska utbildningens kvalitet klargöra om huvudmannens verksamhet uppfyller kraven för att även fortsättningsvis vara godkänd som fristående grundskola och vara berättigad till bidrag från barnens och elevernas hemkommuner.

Utbildningsinspektionen behandlar tre områden: Kunskaper, Normer och värden samt Ledning och kvalitetsarbete. Inspektionen syftar dock inte till att skapa en heltäckande bild av all skolverksamhet vid den aktuella tidpunkten utan prioriterar särskilt starka sidor eller påtagliga svagheter i verksamheterna. Övergripande information och exempel på kriterier för bedömningen av respektive granskningsområde finns publicerade på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se).

Av bilagd rapport framgår hur inspektionen genomförts samt de bedömningar som gjorts av inspektörerna.

Detta beslut redovisar dels områden där det finns sådana brister i verksamheten att dessa snarast måste åtgärdas, dels områden som behöver förbättras i ett fortsatt kvalitetsarbete.

Senast inom tre månader från beslutsdagen, dvs. den 7 januari 2009 ska huvudmannen för Vibyskolan redovisa till Skolverket, Enheten i Stockholm vilka åtgärder som vidtagits mot de brister som påtalats i verksamheten.

Statens skolinspektion avser även att vid kommande inspektionstillfälle följa upp effekterna av inspektionen.

Skolverkets beslut med anledning av inspektionen

Vibyskolan kunskapsresultat är med något undantag goda i förhållande till riket och Sollentuna kommun, även om betygssresultaten skiljer sig åt mellan ämnen på ett anmärkningsvärt sätt. Då bedömning av elevers kunskaper och betygssättning i

skolan enligt inspektörernas uppfattning sker på otydliga och ibland felaktiga grunder finns dock anledning att förhålla sig kritiskt till dessa resultat.

Vad gäller skolans arbete med normer och värden visar inspektionen att Vibyskolan når goda resultat såtillvida att eleverna trivs och uppger att de känner sig trygga i skolan, men att det även finns utrymme för förbättringsarbete inom området. Det finns tydliga och väl kända rutiner för att hantera eventuella kränkningar på skolan.

I fråga om undervisningen och skolans genomförande av utbildningen visar inspektionen att skolan genomgående bedriver en verksamhet av god kvalitet. Elever ges tillfälle att påverka undervisningens planering och dessutom via klass- och elevråd möjlighet att påverka beslut som rör skolans verksamhet i stort. Därutöver bedrivs undervisningen på ett sätt som står i samklang med läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot och eleverna ges möjlighet till lärande för fakta, förtrogenhet, färdighet och förståelse.

I Vibyskolan finns överlag god tillgång till läromedel, bibliotek och annan utrustning som behövs för att stödja lärandet. Dock bör skolan sörja för att alla lärare har en utbildning i huvudsak avsedd för den verksamhet de ska bedriva. Vidare håller arbetet med att ge särskilt stöd till elever generellt god kvalitet.

Sammantaget visar inspektionen att verksamheten i Vibyskolan överlag är av god kvalitet även om det finns områden som bör och måste utvecklas.

Följande områden inom skolans namn verksamhet visar sådana brister att de snarast måste åtgärdas.

- Betyg sätts inte enligt de mål och betygsriterier som har fastställts för ämnena och ämnesblocken (1a kap. 7 § förordningen om fristående skolor jämfört med 7 kap. 8 § grundskoleförordningen).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte författningarnas krav (3, 3a och 5 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Elever som behöver undervisning i svenska som andraspråk får inte det (9 kap. 2 § skollagen).
- Utbildningen är inte avgiftsfri (9 kap. 7 § skollagen).

Skolverket bedömer att följande områden är i behov av förbättringsinsatser.

- Kvaliteten på skolans individuella utvecklingsplaner bör förbättras.
- Skolan bör vidta åtgärder för att öka andelen lärare med utbildning för den undervisning de i huvudsak ska bedriva.
- Kvaliteten på skolans åtgärdsprogram bör förbättras.

- Skolans likabehandlingsplan bör tydligare ta sin utgångspunkt i en aktuell kartläggning av verksamhetens behov.

På Skolverkets vägnar

Marie-Hélène Ahnborg
Avdelningschef

Lars Svensson
Undervisningsråd

I ärendets slutliga handläggning har också enhetschef Carl-Gustav Sidenqvist samt undervisningsrådet Claes-Göran Aggebo deltagit.

Bilaga
Rapport

Kopia till
Sollentuna kommun
Övriga enligt fastställd sändlista.

Utbildningsinspektion i den fristående grundskolan Vibyskolan

Förskoleklass

Grundskola årskurs 1-9

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Vibyskolan den 5-6 februari 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen. Detta är Skolverkets andra inspektion av skolan sedan den startade sin verksamhet 1999. Den senaste inspektionen av skolan gjordes läsåret 1999/00 den 7 februari 2000, (beslut dnr 54-1999:3916). I Skolverkets beslut konstaterades att skolan uppfyller kraven för godkännande.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, förordningen om fristående skolor och övriga författningar som gäller för fristående skolor. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Inspektionen av fristående grundskolor ska ytterst klargöra om huvudmannens verksamhet uppfyller kraven för att även fortsättningsvis vara godkänd som fristående grundskola och därmed ha rätt till bidrag från elevernas hemkommuner.

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket vid den tidpunkt som framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid nästkommande inspektion.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument som huvudmannen har lämnat till Skolverket, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Vibyskolan intervjuades den tillförordnade rektorn, ett urval av elever, lärare och föräldrar. Vidare intervjuade inspektörerna skolans elevvårdsteam där skolsköterskan ingår. Inspektörerna besökte även verksamheten i förskoleklassen och lektioner i samtliga årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i skolan utgör underlag för bedömningen.

Strax innan tidpunkten för Skolverkets inspektionsbesök hade Vibyskolans rektor, som varit skolans rektor sedan den startade läsåret 1999/00, valt att lämna sin

2 (19)

tjänst. Skolans tidigare biträdande rektor tjänstgjorde vid inspektionsbesöket som tillförordnad rektor. Huvudmannen för skolan hade vid detta tillfälle inte hunnit ta ställning hur skolans ledning framgent skulle se ut. Bytet av skollledning har medfört vissa svårigheter för skolan att ge förtydliganden kring skolans lokala styrdokument.

Huvudmannen för Vibyskolan har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Skolverket har i samband med inspektionen haft kontakt med Sollentuna kommun angående kommunens rätt till insyn i skolans verksamhet. De fristående skolorna deltar i kommunala uppföljningar som exempelvis observationsprojektet "Våga visa", matematikprov i årskurs 2 och 8 samt läsförståelseprov.

Beskrivning av skolan

Vibyskolan	Antal elever
Förskoleklass	42
Grundskola	283

Skolverket godkände Vibyskolan i Sollentuna kommun som en fristående grundskola för årskurserna 1-9 genom beslut den 20 april 1999 (dnr 98:2867). Enligt godkännandet har skolan rätt till bidrag samt får anordna prövning och utfärda betyg för skolans egna elever enligt de bestämmelser som gäller för det offentliga skolväsendet.

Den 11 januari 2000 fick huvudmannen även Skolverkets godkännande att bedriva förskoleklass i anslutning till skolan (dnr 99:2500).

Huvudman för skolan är Vibyskolan Ekonomisk förening med organisationsnummer 769603-4201.

I ansökan om godkännande uppger huvudmannen att skolan kommer att följa läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94, samt de nationella kursplanerna.

Skolan har allmän inriktning. Skolan utmärks dock av ambitionen att eleverna i slutet av grundskolan ska ligga en årskurs före jämnåriga elever i andra skolor i ämnen matematik, svenska och engelska. Enligt skolans timplan ges eleverna omkring 10 procent mer undervisningstid än vad som finns angivet som minsta undervisningstid i den nationella timplanen för grundskolan.

Verksamheten vid skolan startade läsåret 1999/00 och omfattar förskoleklass och årskurserna 1-9. De allra flesta elever är folkbokförda i Sollentuna kommun.

Vibyskolan ligger i Sollentuna kommun i ett område som heter Viby i anslutning till Järvafältet.

Helhetsbedömning

Vibyskolan kunskapsresultat är med något undantag goda i förhållande till riket och Sollentuna kommun, även om betygsresultaten skiljer sig åt mellan ämnen på ett anmärkningsvärt sätt. Då bedömning av elevers kunskaper och betygssättning i skolan enligt inspektörernas uppfattning sker på otydliga och ibland felaktiga grunder finns dock anledning att förhålla sig kritiskt till dessa resultat.

Vad gäller skolans arbete med normer och värden visar inspektionen att Vibyskolan når goda resultat såtillvida att eleverna trivs och uppger att de känner sig trygga i skolan, men att det även finns utrymme för förbättringsarbete inom området. Det finns tydliga och väl kända rutiner för att hantera eventuella kränkningar på skolan.

I fråga om undervisningen och skolans genomförande av utbildningen visar inspektionen att skolan genomgående bedriver en verksamhet av god kvalitet. Elever ges tillfälle att påverka undervisningens planering och dessutom via klass- och elevråd möjlighet att påverka beslut som rör skolans verksamhet i stort. Därutöver bedrivs undervisningen på ett sätt som står i samklang med läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot och eleverna ges möjlighet till lärande för fakta, förtrogenhet, färdighet och förståelse.

I Vibyskolan finns överlag god tillgång till läromedel, bibliotek och annan utrustning som behövs för att stödja lärandet. Dock bör skolan sörja för att alla lärare har en utbildning i huvudsak avsedd för den verksamhet de ska bedriva. Vidare håller arbetet med att ge särskilt stöd till elever generellt god kvalitet.

Sammantaget visar inspektionen att verksamheten i Vibyskolan överlag är av god kvalitet även om det finns områden som bör och måste utvecklas.

Brister som måste åtgärdas

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Betyg sätts inte enligt de mål och betygskriterier som har fastställts för ämnena och ämnesblocken (1a kap. 7 § förordningen om fristående skolor jämfört med 7 kap. 8 § grundskoleförordningen).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte författningarnas krav (3, 3 a och 5 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Elever som behöver undervisning i svenska som andraspråk får inte det (9 kap. 2 § skollagen).
- Utbildningen är inte avgiftsfri (9 kap. 7 § skollagen).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Kvaliteten på skolans individuella utvecklingsplaner bör förbättras.
- Skolan bör vidta åtgärder för att öka andelen lärare med utbildning för den undervisning de i huvudsak ska bedriva.
- Kvaliteten på skolans åtgärdsprogram bör förbättras.
- Skolans likabehandlingsplan bör tydligare ta sin utgångspunkt i en aktuell kartläggning av verksamhetens behov.

Bedömningar

Nedan redovisas inspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- *Mycket god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav *väl* uppfylls.
- *God* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i *huvudsak* uppfylls.
- *Mindre god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast *delvis* uppfylls.
- *Ej godtagbar* kvalitet innebar en *ansvärd avvikelse* från styrdokumentens mål och krav.

1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att ge varje elev kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen motsvarar de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar huvudmannen och skolan ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål.

Tabell 1. Nationella ämnesprov för årskurs 5. Tabellen anger andelen elever i procent som enligt skolans bedömning uppnått målen i ämnesproven i Vibyskolan.

	Vibyskolan	
Ämne	År 2006	År 2007
Svenska	97	89
Engelska	93	86
Matematik	100	50

Källa: skolans egna uppgifter

Tabell 2. Sammanställning av betygsresultat för årskurs 9 i Vibyskolan jämfört med samtliga skolor i Sollentuna kommun samt i riket år 2006 och 2007, enligt statistik från Skolverket.

	Vibyskolan		Sollentuna kommun		Riket	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Andel (i procent) med fullständigt slutbetyg	71,4	83,6	80,5	78,5	76,0	76,1
Andel (i procent) behöriga till nationellt program	96,4	98,2	93,0	93,1	89,5	89,1
Meritvärde ¹	224,5	229,4	220,5	221,4	206,8	207,3

Källa: Skolverkets officiella statistik

Tabell 3. Sammanställning av slutbetygsresultat för årskurs 9 i Vibyskolan år 2007, enligt statistik från Skolverket. Tabellen visar andel elever, angiven i procent, som fått de olika betygstegen Godkänt (G), Väl Godkänt (VG) eller Mycket Väl Godkänt (MVG). Tabellen visar också andelen elever som ej nått målen för utbildningen och därmed ej fått betyg. Observera att tabellen inte är fullständig såtillvida att ämnen där få elever fått betyg, exempelvis kemi, fysik och modersmål, inte redovisas.

Ämne	Ej nått målen	G	VG	MVG
Bild	1,8	58,2	29,1	10,9
Engelska	0	10,9	30,9	58,2
Hem och konsumentkunskap	5,5	43,6	40	10,9
Idrott och hälsa	1,8	10,9	40	47,3
Matematik	1,8	47,3	34,5	16,4
Moderna språk, språkval	4,2	22,9	35,4	37,5
Musik	5,5	43,6	29,1	21,8
NO	2,4	31	52,4	14,3
Slöjd	3,6	43,6	49,1	3,6
SO	0	20,8	50,9	28,3
Svenska	0	41,8	40	18,2
Teknik	1,8	40	56,4	1,8

Källa: Skolverkets officiella statistik

¹ Meritvärdet utgörs av summan av betygsvärdena för de 16 bästa betygen i elevens slutbetyg (G=10, VG=15 och MVG=20). Det möjliga maxvärdet för varje enskild elev är 320 poäng. Det genomsnittliga meritvärdet beräknas för de elever som fått betyg i minst ett ämne. Elevernas sammanlagda poäng divideras med antal elever som fått betyg i minst ett ämne.

Kommentar:

I tabell 1 redovisas resultaten för de nationella ämnesproven i årskurs 5 under perioden 2006-2007. Av tabellen framgår att omkring 85-100 procent av Vibyskolans elever vanligen uppnår målen i de nationella ämnesproven. Resultatet för matematik år 2007 avviker dock tydligt i negativ bemärkelse, något som uppmärksammats på skolan och blivit föremål för åtgärder.

Av tabell 2 framgår att Vibyskolans avgångselever generellt når bättre resultat än både riket och Sollentuna kommun i övrigt.

I tabell 3 redovisas slutbetyg i olika ämnen i skolan år 2007. Av tabellen framgår framför allt att resultatbilden är mycket ojämn ämnen emellan. I engelska får nästan 60 procent av eleverna betyget Mycket Väl Godkänt och i idrott och hälsa får omkring hälften av eleverna detta betyg. Detta ska jämföras med betygen i teknik och slöjd där nästintill inga elever får Mycket Väl Godkänt eller med matematik samt hem- och konsumentkunskap där cirka 10 procent av eleverna får det högsta betyget.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna följer upp resultaten så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,
- om kunskapsresultaten följs upp i alla ämnen,
- om kunskapsresultaten följs upp regelbundet under hela skoltiden,
- om utvecklingssamtal genomförs om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas,
- om en framtidsytande individuell utvecklingsplan upprättas i samband med utvecklingssamtalen.

Bedömning av området Uppföljning av kunskapsresultat:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Uppföljning och utvärdering görs i samtliga ämnen och årskurser i samband med att individuella utvecklingsplaner upprättas. Lärarna följer upp och utvärderar elevernas kunskapsutveckling och utifrån dessa utvärderingar görs förändringar i undervisningen. T.ex. har de vikande resultaten i matematik i de nationella ämnesproven i årskurs 5 lett till att undervisningen i matematik i de lägre åldrarna ifrågasatts och

blivit föremål för utvecklingsarbete i skolan. Vidare träffas lärarna i ämneslag där de bland annat årligen utvärderar och reviderar skolans så kallade ämnesplaner. Utvecklingssamtal genomförs och individuella utvecklingsplaner upprättas i samband med dessa samtal. Sammantaget bedömer inspektörerna att skolans verksamhet inom området *Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat* är av god kvalitet. Dock måste skolan förbättra arbetet med individuella utvecklingsplaner.

Individuell utvecklingsplan

Författningarna ställer krav på alla skolor att upprätta en individuell utvecklingsplan (IUP) för varje elev vid utvecklingssamtalet. Vid utvecklingssamtalet ska läraren ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i relation till målen i varje ämne som eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna.

Inspektörerna har tagit del av några exempel på individuella utvecklingsplaner i Vibyskolan och bedömer att dessa bör utvecklas så att mål för eleven, med utgångspunkt i nationella mål, tydligare framträder. Vibyskolans individuella utvecklingsplaner innehåller till stor del instruktioner och överenskommelser kring hur eleven ska arbeta. Det blir dock mycket otydligt vilka av kursplanens eller läroplanens mål som eleverna ska utvecklas mot med hjälp av instruktioner som ”gå ut och ta luft” och ”sakta ned på tempot”.

Inspektörerna bedömer att de individuella utvecklingsplanerna bör utvecklas så att de tydligare beskriver skolans insatser för att eleverna ska utvecklas mot de nationella målen.

1.3 Bedömning och betygssättning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper,
- om lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevens kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning,
- om lärarna vid bedömning och betygssättning utgår från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna,
- om lärarna vid betygssättningen utnyttjar all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanerna,
- om betyg sätts enligt författningarnas krav,
- om betygs katalog förs enligt bestämmelserna.

Bedömning av området *Bedömning, betygssättning och kommunikation av resultat*:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

För uppföljning och utvärdering av de enskilda elevernas kunskapsutveckling använder Vibyskolan bland annat gemensamma prov för Sollentuna kommun i årskurs 3 och 8 i svenska och matematik, nationella ämnesprov i årskurserna 5 och 9 samt olika diagnosmaterial.

Vibyskolan har som tidigare nämnts en ambition att ställa högre krav på eleverna i ämnena matematik, svenska och engelska gällande kursinnehåll och kunskaper. I årskurs 5 och i årskurs 9 bedöms dock elevernas kunskaper enligt de nationella kursplanerna. I övriga årskurser bedöms de enligt skolans lokala arbetsplaner. Enligt inspektörernas uppfattning ställer ett sådant system extra krav på tydlighet, noggrannhet och korrekthet ifråga om vilka grunder som gäller för hur elevernas kunskapsutveckling ska bedömas. Inspektionen visar dock att bedömning och betygssättning i Vibyskolan bör ske på tydligare grunder och i högre grad utgå från de nationella målen i kursplanerna. Sammantaget bedömer därför inspektörerna att området *Bedömning, betygssättning och kommunikation av resultat* är av mindre god kvalitet.

Under denna rubrik vill inspektörerna också påpeka vikten av att skolan organiserar och genomför sin undervisning så att elevens möjlighet till kunskapsutveckling tillåts pågå under hela skoltiden. Vid tiden för inspektörernas besök i Vibyskolan får elever slutbetyg i ämnena hem- och konsumentkunskap samt bild i årskurserna 7 respektive 8. I samband med skolans faktagranskning av denna rapport uppges dock att eleverna från och med höstterminen 2008 får undervisning i alla ämnen i årskurs 9, förutom hem- och konsumentkunskap. I detta ämne ges slutbetyg i årskurs 8, men enligt uppgift från skolan erbjuds elever möjlighet till individuellt stöd för att förbättra sina kunskaper i ämnet även under det sista skolåret. Inspektörerna vill i detta sammanhang framhålla att skolan har ett ansvar för att försöka få alla elever att nå målen trots att skolan har en frihet att organisera undervisningen och fördela tiden över skolåren.

Utgångspunkt vid bedömning och betygssättning

Enligt den dokumentation skolan arbetar efter vid betygssättning ska Skolverkets mål att uppnå och betygskriterier användas när slutbetyg sätts. När övriga betyg sätts ska de mål och kriterier som finns i skolans arbetsplan och ämnesplaner användas. Dock finns endast skriftliga lokala tolkningar av de nationella betygskriterierna i ämnena engelska, svenska samt idrott och hälsa. I de övriga ämnesplanerna anges kursplanernas mål att sträva mot i samband med kunskapsmål som eleverna ska bedömas mot. I ämnesplanen i bild anges att målen att sträva mot gäller för årskurs 8 och i ämnesplanen för hem- och konsumentkunskap anges att målen att

sträva mot gäller för årskurs 7 och 8. I ämnesplanen för engelska står uttryckligen att eleverna ska nå strävansmålen och därigenom erhålla betyget MVG.

Inspektörerna vill i sammanhanget framhålla att kursplanernas mål att sträva mot anger vilken inriktning verksamheten i de olika ämnena ska ha i hela grundskolan och det är inte meningen att elevernas kunskaper ska bedömas efter dessa mål. Vid inspektörernas intervjuer med lärarna i Vibyskolan framkommer skilda uppfattningar om vilken betydelse kursplanernas mål att sträva mot har i verksamheten och för betygssättningen. Den tillförordnade rektorn hade vid inspektörernas besök inte hunnit sätta sig in i hur skolans plan för betygssättning var tänkt att fungera. Sammanfattningsvis råder enligt inspektörernas bedömning otydlighet kring vilka grunder betyg sätts på i Vibyskolan. En av Vibyskolans verksamhetsidéer, att ställa högre kunskapskrav på eleverna i ämnena svenska, matematik och engelska, jämfört med jämnåriga kamrater i andra skolor förutsätter tydlighet vad gäller bedömning och betygssättning. Sådan tydlighet finns inte i Vibyskolan och det går inte att utesluta att detta avspeglar sig i de mycket ojämna betygsresultaten ämnen emellan. Inspektörerna bedömer att betygssättning och bedömning i Vibyskolan inte i alla ämnen tar sin utgångspunkt i de mål och betygskriterier som fastställts för grundskolans ämnen och detta måste skolan åtgärda.

1.4 Genomförande av utbildningen

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning,
- om organisation och arbetssätt ger utrymme för olika kunskapsformer,
- om eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet,
- om eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former,
- om undervisningen är saklig och allsidig,
- om de som arbetar i skolan samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande,
- om skolan samverkar med arbetslivet och närsamhället,
- om arbetet i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Av läroplanens mål att sträva mot framgång bl.a. att skolan ska sträva efter att varje elev lär sig lyssna, diskutera, argumentera och använda sina kunskaper som redskap för att formulera och pröva antaganden och lösa problem, samt att reflektera över erfarenheter och kritiskt granska och värdera påståenden och förhållanden.

Lektionsbesök och intervjuer visar att undervisningen på Vibyskolan innehåller sådana inslag och att eleverna ges möjligheter att arbeta för att nå de olika kunskapsformerna (fakta, förtrogenhet, färdighet och förståelse) som läroplanen beskriver.

Lektionsbesök och intervjuer visar vidare att eleverna ges goda möjligheter att påverka sitt eget lärande genom att ges delaktighet bland annat vad gäller att bestämma arbetssätt och sätt att redovisa kunskaper. I Vibyskolan finns vidare ett, enligt samstämmiga uppgifter, fungerande arbete för att erbjuda eleverna delaktighet i beslut som rör skolans verksamhet i stort. Det kan nämnas att representanter för eleverna tillsammans med bland annat styrelse- och föräldrarepresentanter ingår i ett av skolans övergripande beslutande organ.

För den frivilliga verksamheten i förskoleklassen i Vibyskolan finns en timplan där tid för ämnen som bland annat svenska, engelska och matematik anges. I skolförfattningarna är dock timplan och ämnen begrepp som hör den obligatoriska skolan och lärande mot kunskapsmål till. Personalen i förskoleklassen uppger att lärande är en tydlig del i förskoleklassens verksamhet, men också att lärandet ska ske genom lek, något som inspektörerna bevitnar vid besöken i förskoleklassen. Inspektörerna bedömer att arbetet i förskoleklassen i Vibyskolan stimulerar barnens utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Sammantaget bedömer inspektörerna att arbetet inom området *genomförande av utbildningen* i Vibyskolan är av god kvalitet.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov**Inom detta bedömningsområde har granskats:**

- om undervisningen anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- om särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet,
- om det vid behov av särskilda stödåtgärder alltid utarbetas åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Bedömning av området Anpassning av verksamheten till elevernas behov:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

I Vibyskolan sker undervisningen på ett speciellt sätt såtillvida att det i vissa ämnen ställs krav på eleverna i en årskurs efter mål och innehåll för årskursen ovanför. Detta ställer stora krav på läraren att individanpassa undervisningen. De flesta av de lärare och elever som Skolverkets inspektörer intervjuat i Vibyskolan anser trots detta att skolan lyckas i sitt uppdrag med att anpassa undervisningen till varje elevs förutsättningar och behov. I skolan finns bland annat ett internt begrepp ”företagsamhet”, vilket betyder att elever som inte kan förmås till nöjaktigt lärande genom den dagliga ämnesundervisningen istället ska nås genom att undervisningen sker utifrån elevernas intresseområden. Som exempel nämns ett projekt där elever lär sig matematik och teknik i samband med att de mekar med mopedar.

Inspektionen visar vidare att det finns fungerande system för att upptäcka elever i behov av särskilt stöd och för att besluta om och ge stöd i samtliga ämnen.

Sammantaget bedömer inspektörerna att skolans verksamhet under området *anpassning av verksamheten till elevernas behov* är av god kvalitet. Dock bör skolan förbättra arbetet med åtgärdsprogram, se nedan.

Åtgärdsprogram

Enligt förordningen för fristående skolor ska rektorn se till att en utredning inleds, om det framkommer uppgifter om att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder. Om utredningen visar att eleven är i behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av åtgärdsprogrammet ska framgå vilka elevens behov är, hur behoven ska tillgodoses samt hur åtgärder ska följas upp och utvärderas.

Inspektörerna har granskat Vibyskolans åtgärdsprogram och funnit att dessa varierar i kvalitet och att de generellt bör förbättras så att de tydligare utgår från elevens behov och beskriver vilka åtgärder skolan avser att vidta för att tillgodose dessa behov. Det förekommer i de åtgärdsprogram inspektörerna granskat att programmen istället tar sin utgångspunkt i vad eleven inte gjort eller vad eleven ska göra, för att nå målen. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra arbetet med att upprätta åtgärdsprogram som stämmer med förordningens krav.

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan utgör en trygg miljö,
- om skolan har en studiemiljö som är inriktad på lärande och ger stöd åt att utveckla kunskaper,
- om skolan/lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete,
- om skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Bedömning av området Normer i studiemiljö och samvaro:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Vid inspektörernas intervjuer med elever, föräldrar och skolläda framkommer att alla intervjuade upplever skolan som trygg. Ingen av de som tillfrågats känner till kränkningar eller elever som lämnats utan kamrater under innevarande läsår. Vad gäller arbetsro på lektioner och i korridorer, i vilka det för övrigt står datorer och mycket skolarbete sker, observerar inspektörerna att det ibland är lite ”stökigt” och att eleverna emellanåt använder grovt språkbruk när de tilltalar varandra. Elever som inspektörerna talat med bekräftar detta, men uppger också att de ”inte menar något” när de använder sådant språk i den dagliga samvaron. Den kundundersökningen som genomfördes våren 2007, visar att eleverna i årskurs 5 och 8 tycker att påståendet ”Det är arbetsro på lektionerna” stämmer sämre eller lika bra på deras verklighet, än vad den genomsnittlige eleven i Sollentuna kommun tycker.

Vibyskolan följer vidare ett särskilt program för att agera mot kränkningar och mobbning och inspektionen visar att elever, lärare och föräldrar uppfattar att skolan har tydliga rutiner för att hantera kränkningar.

Vad gäller skolans arbete med att aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar har Vibyskolan valt att en timme i veckan i alla klasser ska ägnas åt undervisning i vad som benämns Livskunskap. Under denna benämning ägnas lektioner åt bland annat hälsa, mänskliga behov och beteenden samt existentiella frågor. I intervjuer med lärare och elever framkommer dock vidare att det varierar mellan olika lärare i vilken mån frågor kring normer och värden i övrigt ges utrymme i undervisningen. Sammantaget bedömer inspektörerna att skolans arbete under området *Normer och värden i studiemiljö och samvaro* är av god mindre kvalitet. Det finns vidare utrymme för förbättring i skolans likabehandlingsplan och skolans arbete kring denna.

Likabehandling

Enligt lagen om förbud mot diskriminering och kränkande behandling av barn och elever ska också varje verksamhet upprätta en likabehandlingsplan. En sådan plan ska bland annat innehålla en information om skolans förebyggande arbete samt vilka insatser skolan avser att genomföra under det kommande året utifrån en kartläggning av verksamhetens behov. Därutöver ska planen innehålla rutiner vid akuta insatser, hur uppföljning av dessa ska ske samt en tydlig ansvarsfördelning mellan rektorn och personalen. Planen bör även ange hur skolan avser att agera om elev kränks av vuxen.

Vid inspektionsbesöket noterade inspektörerna att eleverna och flertalet av lärarna var obekanta med den då gällande likabehandlingsplanen. Denna plan har sedermera reviderats och i samband med skolans faktagranskning av denna rapport har inspektörerna tagit del av Vibyskolans likabehandlingsplan daterad 080523. Inspektörerna har granskat denna plan som bland annat innehåller mål för likabehandlingsarbetet och en beskrivning av skolans arbete för likabehandling där arbete på individ-, klass- och skolnivå specificerats. Dock är planen otydlig vad gäller lokala behov för inriktningen av likabehandlingsarbetet i Vibyskolan. Inspektörerna bedömer därför att denna plan tydligare bör ta sin utgångspunkt i en aktuell kartläggning av verksamhetens behov. Inspektörerna vill också peka på vikten av att elever, föräldrar och lärare känner till innehållet i skolans likabehandlingsplan. För elever gäller särskilt att de ska vara delaktiga när planen upprättas och revideras.

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan tar emot elever enligt bestämmelserna, det vill säga skolan är öppen för alla och urvalet sker efter grunder som är förenliga med de allmänna målen och värdegrunden,
- om varje elev erbjuds ett sådant antal undervisningstimmar att det ger förutsättningar att nå målen i respektive ämne,
- om skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering,
- om eleverna har tillgång till nödvändig utrustning och ändamålsenliga lokaler

- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad,
- om verksamheten i förskoleklassen omfattar minst 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året.

Bedömning av området Tillgång till utbildning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer sammantaget att området *Tillgång till likvärdig utbildning* har god kvalitet. Dock måste skolan upphöra att ta ut avgifter som inte är förenliga med författningens krav. Även den tillgång till ämnet svenska som andraspråk som skolan ger eleverna måste uppfylla författningens krav.

Undervisningstid

Enligt skolförfattningarna är svenska som andraspråk ett eget ämne med egen kursplan som ska anordnas i stället för undervisning i svenska för de elever som behöver det. I Vibyskolan erbjuds dock ämnet svenska som andraspråk som ett slags stöd till undervisningen i svenska. Skolledningen på Vibyskolan uppger att svenska som andraspråk sällan anordnas för elever då de eller deras vårdnadshavare ofta motsätter sig detta. Inspektörernas bedömer att skolan inte gör tydlig skillnad mellan ämnena svenska och svenska som andraspråk för elever och föräldrar och att undervisningen i svenska som andraspråk måste anordnas på ett sådant sätt att det uppfyller författningarnas krav.

Avgifter

Enligt skollagen ska utbildningen vara avgiftsfri. I verksamheten får förekomma enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna. En skola får dock inte ta ut avgifter i samband med ansökan om plats. Vid inspektionsbesöket tog skolan ut en avgift då elever ställde sig i kö för en ledig plats. 200 kr togs ut för det första barnet, medan efterföljande syskon kostade 100 kronor, dock sammanlagt högst 300 kr för en familj. Detta är inte förenligt med författningens krav.

I samtal med elever och föräldrar framkom vidare att eleverna betalar för att följa med på skidresor under friluftsdagar och/eller bidrag till klassresor. Summor om 300-400 kr per tillfälle nämns i sammanhanget.

I samband med att huvudmannen faktagranskat denna rapport meddelades att inga avgifter längre tas ut för gemensamma utflykter eller resor. En administrationsavgift om 50 kr tas dock ut då elever ställer sig i kö. Inspektörerna ser positivt på att flertalet av de kostnader som ålades elever och föräldrar tagits bort, men konstaterar att skolan fortfarande inte lever upp till författningarnas krav då en avgift ändå tas ut då elever ställer sig i kö till skolan. Detta är en brist som måste åtgärdas.

3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver,
- om skolans pedagogiska personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen,
- om skolans pedagogiska personal får den kompetensutveckling som de behöver för att kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett professionellt sätt,
- om rektor genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

Bedömning av området Personalens utveckling och kompetens:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

I huvudsak bedömer inspektörerna att området *Personalens utbildning och kompetensutveckling* är av god kvalitet. Dock bör skolan vidta åtgärder för att öka andelen lärare med utbildning för den undervisning de i huvudsak ska bedriva.

Personalens utbildning

Enligt skollagen ska lärare ha utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva. Enligt Skolverkets officiella statistik har endast 60 procent av lärarna i Vibyskolan pedagogisk högskoleexamen. Detta kan jämföras med rikets andel som är 85 procent. Enligt uppgifter från tillförordnad rektor och lärare kan detta delvis bero på att det finns flera lärare vid Vibyskolan som saknar enstaka poäng för att få en examen. Inspektörerna bedömer dock att skolan bör vidta åtgärder för att öka andelen lärare som har utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva.

3.3 Rektorns ansvar

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet,
- om rektorn som pedagogisk ledare tar det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen,
- om rektorn tar ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen,

- om rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Bedömning av området Rektors ansvar:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Strax innan tidpunkten för Skolverkets inspektion hade Vibyskolans rektor, som varit rektor sedan skolan startade, valt att lämna sin tjänst. Skolans biträdande rektor tjänstgjorde tillfälligt som tillförordnad rektor. Huvudmannen för skolan hade vid inspektionsbesöket inte hunnit ta ställning hur skolans ledning framgent skulle se ut.

Utifrån de osäkra omständigheter som rådde kring rektorsfunktionen vid inspektionsbesöket är det svårt för inspektörerna att göra en bedömning under detta område. Dock har inspektörerna i efterhand kontaktat skolan och konstaterar då att en ny rektor anställts från och med höstterminen 2008. Huvudmannen för Vibyskolan har därmed fullgjort sina skyldigheter, såtillvida att det enligt skollagen ska finnas en rektor vid skolan. Inspektörerna bedömer, med tydlig reservation för vad som angivits ovan, att området *Rektors ansvar* är av god kvalitet.

3.4 Kvalitetsarbete

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder för att förbättra måloppfyllelsen,
- om kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måloppfyllelsen.

Bedömning av området Kvalitetsarbete:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Kvalitetsarbetet i Vibyskolan består bland annat av utvärdering av skolans lokala arbetsplan, skolans ämnesplaner och de utvecklingsområden skolan arbetar med. Detta sker oftast genom att personal och skolläda regelbundet avsätter särskilda dagar för utvärdering. Kvalitetsarbetet ges systematik genom att tidigare satsningar och målsättningar i förhållande till nationella och lokala mål utvärderas regelmäs-

sigt. Dock bedömer inspektörerna att området Kvalitetsarbete sammantaget är av mindre god kvalitet då skolans kvalitetsredovisning och arbetet kring denna inte resulterat i tydliga och kända utvecklingsområden i verksamheten. Vidare saknas inslag i kvalitetsredovisningen som gör att denna inte uppfyller förordningens krav. Se nedan.

Kvalitetsredovisning

Varje skola ska årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen, utvärderingen och utvecklingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen ska innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Arbetet med kvalitetsredovisningen syftar också till att ge information om hur väl verksamheten lyckas med sitt uppdrag och den ska utarbetas under medverkan av elever och personal.

Den kvalitetsredovisning för läsåret 2006/07 som Vibyskolan upprättat bygger på den mall som tillämpas i Sollentuna kommuns skolor. Inom av kommunen prioriterade målområden ska skolan i mallen ange mål, resultat som nåtts, bedömningar av måluppfyllelsen samt ange vilka åtgärder som bör vidtas för att förbättra verksamheten. Vibyskolans har i sin kvalitetsredovisning valt att företrädesvis fokusera på specifika utvecklingsområden. Till exempel redovisas under rubriken "Utveckling och lärande/kunskaper" att 95 procent av eleverna är nöjda med elevens val. Dock saknas en övergripande redogörelse och analys av skolans samlade kunskapsresultat i kvalitetsredovisningen.

Rektorn har sammanställt kvalitetsredovisningen utifrån underlag som lärarna och arbetslagen lämnat in. Vid inspektörernas intervjuer framkommer att lärarna däremot har mycket begränsad uppfattning om hur resultatet blir, det vill säga om innehållet i kvalitetsredovisningen. Inspektionen visar följaktligen att det bland skolans personal råder många olika uppfattningar om vilka utvecklingsarbeten som just nu bedrivs på skolan utifrån de resultat kvalitetsarbetet givit.

I både kvalitetsarbete och kvalitetsredovisning saknas överlag regelbundna redovisningar och bedömningar om hur väl skolan lyckats med det nationella kunskapsuppdraget. I ett sådant arbete hade exempelvis skolans anmärkningsvärt ojämna betygsresultat kunnat uppmärksammas.

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning ska uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan redovisas i kvalitetsredovisningen. I Vibyskolans kvalitetsredovisning anges att sådan uppföljning och utvärdering sker regelbundet, men några ytterligare uppgifter kring vad revisionen av skolans likabehandlingsplan lett till saknas. Inspektörerna bedömer sammantaget att skolans kvalitetsredovisning inte motsvarar författningarnas krav.

3.5 Huvudmannaskap och tillstånd

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan drivs av den huvudman som innehar tillståndet,

- om huvuddelen av skolans undervisning bedrivs med hjälp av lärare som är anställda av skolan,
- om utbildningen sker inom ramen för Skolverkets tillstånd.

Bedömning av området Huvudmannaskap och tillstånd:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektionen visar att skolans verksamhet inom området *Huvudmannaskap och tillstånd* är av god kvalitet då skolan drivs av den huvudman som innehar tillståndet, huvuddelen av skolans undervisning bedrivs med hjälp av lärare som är anställda av skolan och utbildningen sker inom ramen för Skolverkets tillstånd.

3.6 Stabilitet

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan har ett stabilt elevunderlag och en stabil ekonomi så att skolans varaktighet och elevernas fortsatta skolgång kan garanteras.

Bedömning av området Stabilitet:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer sammantaget att området *Stabilitet* är av god kvalitet. Skolan har enligt skolledningen många elever i kö till klasserna och en ekonomi i god balans.

2008-09-26 Stockholm

Lars Svensson

Ann-Kathrin Hedberg